

DE WEG.

alleen hierom niet in het vormelooze, wijl hij, trots deze onnauwkeurigheid, zeer natuurgetrouw is! Deze schijnbaar logische tegenspraak kan alleen mystisch worden opgeheven; zij vervluchtigt zich zoodra wij bedenken, dat de vorm, waarin en waarmee een willekeurig ding op het schilderij wordt voorgesteld en omschreven, teneele op overeenkomst berust, een compromis is. Men kan niet gelijktijdig de uiterste concentratie der overgeleverde vorm en de uiterste intensiteit der stofuitdrukking geven of zooals Van Gogh zich uitdrukt tegelijkertijd aan de pool en aan den evenaar zijn. Beide methoden zijn nimmer gelijktijdig toe te passen. De lijn is, naar Cézannes eigen uitspraak, uitgesloten, zij moet vanzelf ontstaan. Maar ook wanneer de schilder zich tot de stofuitdrukking bepaalt, wil hij echter vorm geven, gebonden rythmen en behoeft daartoe

een scala van variaties. Hij heeft daarvoor slechts tonen en kleuren. Ook een Cézanne teekent, zonder te willen, omtrekken, reeds het neerzetten van het penseel is voldoende. Bovendien componeert ook hij altijd nog tot op zekere hoogte, het moge nog zoo primitief zijn, als de ouden. Alleen gehoorzaamt deze vormgeving in 't minst niet de bedrijvige bedoeling, die met en in contouren iets wezenlijks wil omschrijven. Zij is een noodhulp of compromis en geeft zich ook als zoodanig te kennen. Maar hiervoor komt er een nieuw schema in de plaats: de toets geeft vorm. Door de opeenvolging en juiste plaatsing dezer toetsen ontstaat een bizondere, rythmische vereenvoudiging van de voorstellingen der werkelijkheid.

Ook den bedreven kenner van Cézanne is het onderwerpelijke zijner schilderijen niet duidelijker dan den leek. Alleen zoekt hij niet